

RAAP-NOTITIE 444

## Plangebied Oostvlietweg 62a

Gemeente Leidschendam-Voorburg

Een inventariserend archeologisch onderzoek

**Colofon**

**Opdrachtgever:** Juffermans Support

**Project:** archeologisch onderzoek plangebied Oostvlietweg 62a  
(gemeente Leidschendam-Voorburg)

**Titel:** Plangebied Oostvlietweg 62a, gemeente Leidschendam-Voorburg; een inventariserend  
archeologisch onderzoek

**Status:** eindversie

**Datum:** september 2003

**Auteur:** drs. B. Jansen

**Bestandsnaam:** L:\QXPress\Notities\2003\LEOV\N0444-LEOV.qxd

**Projectcode:** LEOV

**Projectleider:** drs. B. Jansen

**Projectmedewerker:** drs. K. Leijnse

**ARCHIS-waarnemingsnummers:** niet van toepassing

**Autorisatie:**



drs. C.M. Soonius

**ISSN:** 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 020-463 4848

Zeeburgerdijk 54

telefax: 020-463 4949

1094 AE Amsterdam

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 1347

1000 BH Amsterdam

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2003

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

## Samenvatting

In opdracht van Juffermans Support heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in september 2003 een inventariserend archeologisch onderzoek uitgevoerd in verband met de geplande nieuwbouw op een perceel aan de Oostvlietweg 62a in de gemeente Leidschendam-Voorburg. Doel van dit onderzoek was eventueel aanwezige archeologische resten op te sporen en, voorzover mogelijk, een eerste indruk te geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging ervan.

Het bestudeerde kaartmateriaal was niet eenduidig over de mate van verstoring van de bodem. Bij de aanwezigheid van een onverstoord bodemopbouw gold een middelmatige archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de Late IJzertijd t/m de Late Middeleeuwen en dan met name uit de Romeinse tijd. In die periode is in (de directe omgeving van) het plangebied een vaarverbinding aangelegd: de zogenaamde Corbulogracht. Langs deze gracht heeft een weg gelegen en zijn op verschillende plaatsen buiten het plangebied nederzettingen uit de Romeinse tijd aangetroffen.

Tijdens het inventariserend archeologisch onderzoek zijn in het plangebied geen archeologische resten aangetroffen. De bodem blijkt tot minimaal 2,5 m -Mv verstoord te zijn of uit opgebracht materiaal te bestaan. De top van de aangetroffen natuurlijke afzettingen is duidelijk vergraven. Hieruit wordt geconcludeerd dat eventueel aanwezige archeologische grondsporen verdwenen zijn. Op basis van onderhavig onderzoek kan niet uitgesloten worden dat in het plangebied (een restant van) de Corbulogracht aanwezig is.

Naar verwachting zal als gevolg van de geplande werkzaamheden geen ernstige verstoring van archeologische waarden optreden. Wanneer er bodemingrepen plaatsvinden die niet dieper reiken dan 2,5 m -Mv worden geen aanbevelingen gedaan voor vervolgonderzoek. Voor graafwerkzaamheden dieper dan 2,5 m -Mv wordt aanbevolen om deze archeologisch te laten begeleiden.

## **1 Inleiding**

### **1.1 Kader en doelstelling**

In opdracht van Juffermans Support heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in september 2003 een inventariserend archeologisch onderzoek uitgevoerd in verband met de geplande nieuwbouw op het perceel aan de Oostvlietweg 62a in de gemeente Leidschendam-Voorburg. Het onderzoek diende te worden uitgevoerd omdat realisatie van de plannen zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten. Doel van onderhavig onderzoek was het opsporen van deze resten en (indien mogelijk) een eerste indruk geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging ervan.

### **1.2 Plangebied en archeologische verwachting**

Het plangebied (ca. 0,5 ha) ligt ten zuidoosten van de Vlietweg, direct ten westen van de jachthaven van het recreatiegebied Vlietlanden (figuur 1). Het gebied staat afgebeeld op kaartblad 30H van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000); de centrumcoördinaat is 91.532/459.879. Ten tijde van het onderzoek was het plangebied in gebruik als tuin en deels bebouwd met een woning. Voor het gebied geldt een middelmatige archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de Late IJzertijd t/m Late Middeleeuwen (zie § 2.2).

### **1.3 Onderzoekopzet en richtlijnen**

Onderhavig onderzoek bestond uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek. Het veldonderzoek is beperkt gebleven tot een karterend booronderzoek.

Het inventariserend archeologisch onderzoek is uitgevoerd volgens de hiervoor geldende normen en richtlijnen die zijn vastgelegd in het Handboek ROB-specificaties (Brinkkemper e.a., 1998). RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste procedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), de instelling die het beheer heeft over de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA; Voorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie, 2001).

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden. Enkele vaktermen worden achter in deze notitie beschreven (zie verklarende woordenlijst).

## 2 Bureauonderzoek

### 2.1 Methodes

Voorafgaand aan het veldonderzoek is een bureauonderzoek uitgevoerd om na te gaan of er reeds archeologische vondsten uit het plangebied geregistreerd staan en om ten behoeve van het veldwerk de landschappelijke (geologische en bodemkundige) kenmerken alsmede de gespecificeerde archeologische verwachting te bepalen. In het kader van het bureauonderzoek zijn verschillende bronnen geraadpleegd (zie literatuurlijst).

Om inzicht te krijgen in het voorkomen van archeologische vindplaatsen in of nabij het plangebied is het ARChEologisch Informatie Systeem (ARCHIS) van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) te Amersfoort geraadpleegd.

### 2.2 Resultaten

#### Geologie en bodem

Het plangebied bevindt zich op een kreek, opgebouwd uit zogenaamde Afzettingen van Duinkerke I (Van Heeringen, 1992). Deze afzettingen zijn ontstaan rond 500 voor Chr. en afgezet vanuit het estuarium van de Oude Rijn. De Vliet volgt min of meer de loop van deze kreek. Onder de kreekafzettingen bevindt zich een laag Hollandveen, waaronder zich Afzettingen van Calais bevinden (NITG-TNO, 1998). Op de bodemkaart (Stiboka, 1982) staat het plangebied aangegeven als opgespoten grond.

De ten zuiden van het plangebied gelegen Vlietlanden zijn ontstaan als gevolg van grootschalige zandwinning. Het is onduidelijk of deze zandwinning ook in het plangebied heeft plaatsgevonden, waarna het gebied (deels) weer opgespoten is (Stiboka, 1982). Indien dit het geval is, zullen eventuele archeologische resten verdwenen zijn.

#### Archeologie

In ARCHIS staan geen archeologische vindplaatsen geregistreerd uit (de directe omgeving van) het plangebied. Op de Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland (Provincie Zuid-Holland, 2002) staat direct ten noordwesten van het plangebied de vermoedelijke ligging van de Corbulogracht aangegeven. De Corbulogracht betreft de onder leiding van de Romeinse generaal Corbulo aangelegde vaarverbinding tussen de Oude Rijn in het noorden en de Maas in het zuiden. Resten van de Corbulogracht zijn onder meer aangetroffen bij het *Castellum* Roomburg in Leiden

en in het centrum van Leidschendam (Schiltmans, in voorbereiding). In Den Haag zijn langs de Corbulogracht resten van een Romeinse weg aangetroffen (Waasdorp, 2003). Verondersteld wordt dat deze weg langs de hele Corbulogracht heeft gelegen. In de Late Middeleeuwen is deze vaart verbreed en rechtgetrokken tot de huidige Vliet. Tijdens archeologisch booronderzoek in de Oostvlietpolder zijn op verschillende plaatsen vindplaatsen uit de (Late) IJzertijd en Romeinse tijd aangetroffen (ARCHIS-waarnemingsnummers 137667, 138565, 138566 en 138568). Deze vindplaatsen bevinden zich op de oeverafzettingen van de kreek waarin de Corbulogracht is aangelegd. Deze vindplaatsen liggen zover van het plangebied, dat ze niet zijn afgebeeld op figuur 1.

Op de bestudeerde historische kaarten staat in het plangebied geen bebouwing aangegeven (Wolters-Noordhoff Atlasproducties, 1990)

### **Archeologische verwachting**

Volgens de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW; ROB, 2001) geldt voor het plangebied een middelhoge kans op het aantreffen van archeologische waarden. Op grond hiervan en de aanwezigheid van Afzettingen van Duinkerke I, gold bij aanvang van het veldonderzoek voor het plangebied (indien sprake is van een onverstoorde bodem) een middelmatige archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de Late IJzertijd t/m Late Middeleeuwen. Het kan gaan om relatief grote nederzettingsterreinen (ca. 1,0 tot 3,0 ha) waarvan de meeste resten zich gezien de geologische situatie waarschijnlijk direct onder het maaiveld bevinden. Daarnaast kan niet uitgesloten worden dat zich resten van de Corbulogracht en eventueel een Romeinse weg in het plangebied bevinden.

## 3 Veldonderzoek

### 3.1 Methodes

Tijdens het veldonderzoek zijn 10 boringen verricht in een grid van 25 bij 20 m in 3 noordwest-zuidoost georiënteerde raaien (figuur 1). De boringen binnen een raai versprongen ten opzichte van die in de naastgelegen raai, zodat een systeem van gelijkbenige driehoeken ontstond. De gehanteerde methode wordt geschikt geacht voor het opsporen van de meeste in dit gebied te verwachten nederzettingsterreinen uit de periode Late IJzertijd t/m Late Middeleeuwen. Deze methode is niet geschikt om graven, verkavelingspatronen en andere zeer lokale archeologische resten in kaart te brengen.

Er is geboord tot maximaal 3,0 m -Mv met een Edelmanboor met een diameter van 7 cm en een gutsboor met een diameter van 3 cm. De boringen zijn onder meer beschreven onder andere conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) en met meetlinten ingemeten (x- en y-waarden). Het opgeboorde materiaal is in het veld gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals houtskool, vuursteen, aardewerk, metaal, bot, verbrande leem en fosfaatvlekken). Er zijn geen monsters genomen.

### 3.2 Resultaten

#### Geologie en bodem

In alle boringen is tot grote diepte een verstoord bodemprofiel aangetroffen, bestaande uit afwisselend klei met zandbrokken en zand met kleibrokken (figuur 1). Mogelijk betreft het materiaal dat bij de zandwinning in de plassen van de Vlietlanden is vrijgekomen en gebruikt is om het terrein op te hogen. In de boringen 1, 2, 3 en 10 is binnen 3,0 m -Mv een restant van de natuurlijke bodem aangetroffen. Het gaat om humeuze, sterk siltige klei die naar beneden toe overgaat in kleiig veen. De laag humeuze klei betreft vermoedelijk de basis van de Afzettingen van Duinkerke I. De laag kleiig veen betreft de top van het Hollandveen (tussen 2,5 en 2,8 m -Mv). In de boringen 5, 6 en 7 is op respectievelijk 1,9, 2,5 en 2,3 m -Mv een ondoordringbare puinlaag aangetroffen. Gezien de verstoorde context waarin deze laag zich bevindt, lijkt het uitgesloten dat het puin verband houdt met een archeologische vindplaats. In de boringen 4, 8 en 9 is tot 3,0 m -Mv een verstoord bodemprofiel aangetroffen.

### **Archeologie**

Tijdens het veldonderzoek zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Op basis van de boringen wordt verondersteld dat de top van de Afzettingen van Duinkerke I (het niveau waarop archeologische sporen verwacht werden) vergraven is. Doordat de bodem ernstig verstoord is, is het nagenoeg onmogelijk om door middel van boringen onderzoek te doen naar de Corbulogracht in het plangebied. Het kan daarom (op basis van onderhavig onderzoek) niet uitgesloten worden dat (een restant van) deze gracht zich in het plangebied bevindt. Deze resten bevinden zich op grote diepte (meer dan 2,5 m -Mv).



## 4 Conclusies en aanbevelingen

### 4.1 Conclusies

In tegenstelling tot wat verwacht werd op basis van het bureauonderzoek (middelmatige archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de Late IJzertijd t/m Late Middeleeuwen; zie § 2.2) zijn tijdens het inventariserend archeologisch onderzoek geen aanwijzingen aangetroffen voor de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen in het plangebied. Het kan op basis van het veldonderzoek echter niet geheel uitgesloten worden dat in het plangebied (een restant van) de Corbulogracht aanwezig is (dieper dan 2,5 m -Mv).

### 4.2 Aanbevelingen

Op grond van de mate van verstoring van de bodem en het ontbreken van aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten, wordt ten aanzien van het plangebied geen vervolgonderzoek aanbevolen.

Aangezien niet geheel uitgesloten kan worden dat zich (een restant van) de Corbulogracht in het plangebied bevindt, wordt (m.u.v. heien) voor werkzaamheden dieper dan 2,5 m -Mv archeologische begeleiding aanbevolen. Archeologische begeleiding houdt in dat tijdens de graafwerkzaamheden een archeoloog aanwezig is om waarnemingen te doen. De afspraken voor het eventuele archeologisch begeleiden van de graafwerkzaamheden dienen in de bestekken opgenomen te worden.

Met betrekking tot de bevindingen van onderhavig onderzoek dient contact opgenomen te worden met de provinciaal archeoloog van de provincie Zuid-Holland (drs. R.H.P. Proos).

## Literatuur

- Brinkkemper, O., e.a. (redactie), 1998.** *Handboek ROB-specificaties*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.
- Heeringen, R.M. van, 1992.** *The Iron Age in the Western Netherlands*. Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.
- Nederlands Normalisatie-instituut, 1989.** *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- NITG-TNO, 1998.** *Vereenvoudigde Geologische Kaart van Den Haag en omgeving, schaal 1:50.000*. NITG-TNO, Haarlem.
- ROB, 2001.** *Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) 2e generatie. Globale Archeologische Kaart van het continentale Plat. Archeologische Monumentenkaart*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort (cd-rom).
- Provincie Zuid-Holland, 2002.** *Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland; regio Duin- en bollenstreek*. Provincie Zuid-Holland, Den Haag.
- Schiltmans, D.E.A., in voorbereiding.** Plangebied Damcentrum te Leidschendam, gemeente Leidschendam-Voorburg; een archeologische verwachtingskaart. *RAAP-rapport XXX*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Stiboka, 1982.** *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Toelichting bij de kaartbladen 30 West en Oost 's-Gravenhage*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.
- Waasdorp, J.A., 2003.** IIII M.P. naar M.A.C; Romeinse mijlpalen en wegen. *Haagse Oudheidkundige Publicaties 8*. Gemeente Den Haag, Dienst Stadsbeheer, Afdeling Archeologie, Den Haag.
- Wolters-Noordhoff Atlasproducties, 1990.** *Grote Historische Atlas van Nederland, 1:50.000; Deel I: West-Nederland 1839-1859*. Wolters-Noordhoff Atlasproducties, Groningen.

## Gebruikte afkortingen

<b>ARCHIS</b>	ARChEologisch Informatie Systeem
<b>IKAW</b>	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
<b>-Mv</b>	beneden maaiveld
<b>ROB</b>	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek

## Verklarende woordenlijst

<b>castellum</b>	Romeins legerkamp.
<b>estuarium</b>	Trechtervormige riviermonding met eb- enloedwerking.
<b>kreek</b>	Sterk meanderende uitloper van een geul of priel in de kwelder.

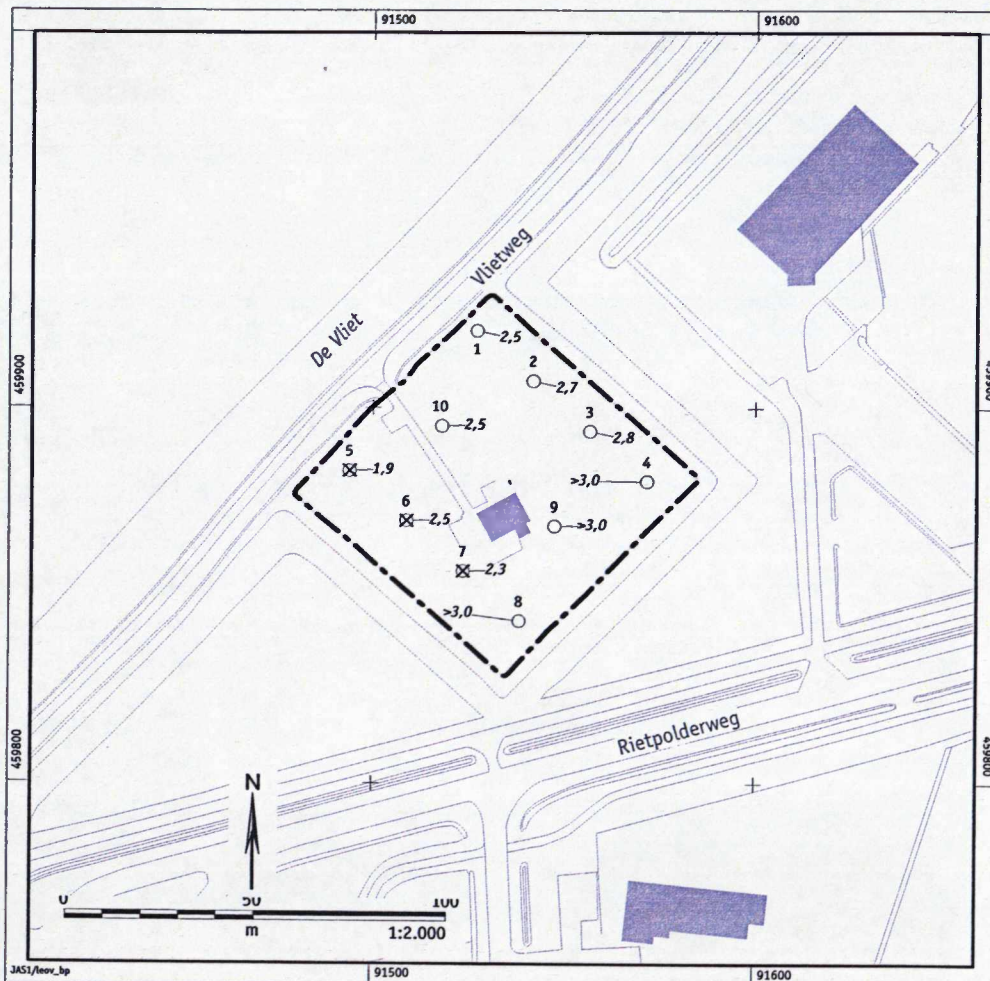
## Overzicht van figuren en tabellen

**Figuur 1.** Resultaten veldonderzoek.

**Tabel 1.** Archeologische tijdschaal.

Periode	Datering			
<b>Nieuwe tijd</b>	1500	-	heden	
<b>Late Middeleeuwen</b>	1050	-	1500	na Chr.
<b>Vroege Middeleeuwen</b>	450	-	1050	na Chr.
<b>Romeinse tijd</b>	12 voor	-	450	na Chr.
<b>IJzertijd</b>	800	-	12	voor Chr.
<b>Bronstijd</b>	2000	-	800	voor Chr.
<b>Neolithicum</b> (nieuwe steentijd)	5300	-	2000	voor Chr.
<b>Mesolithicum</b> (midden steentijd)	8800	-	4900	voor Chr.
<b>Paleolithicum</b> (oude steentijd)	300.000	-	8800	voor Chr.

**Tabel 1.** Archeologische tijdschaal.



Figuur 1. Resultaten veldonderzoek.

**Plangebied Oostvlietweg 62a**  
**Gemeente Leidschendam-Voorburg**  
 Resultaten veldonderzoek

legenda

boringen

- boring
- ⊗ boring met ondoordringbaar puin
- 8 boomnummer
- 2,5 verstoringdiepte (m -Mv)

overig

- grens plangebied